

Nostalgies retrospectives i realitats d'avui

Sense professorat idoni, llibres de text, ni la més lleu disciplina escolar, i obeint només una innata submissió al "dolce farniente". es podia arribar a formar una llar tot el qui sentia córrer per les venes els regalims de sang parasitària i un instint de vivor psicològica madurada. Res de matrícules, ni exàmens, ni oposicions, ni cap mena de papereig, ni tributs; això sí, el dret a votar en les eleccions al candidat "cunero" de tarifes més elevades, viure a plom, aquesta era la consigna de la industrieta en boga.

Seria curiós haver catalogat records gràfics de la trista patuleia que no fa gaires anys formava un seguici de persones de totes les edats, vestides amb parracs, pidolant de casa en casa, escollint els dissabtes per exhibir-se conjuntament en macabra processó. La formaven una cinquantena de deixalles humanes, mostrant com a reclam esguerradures, llagues i membres mutilats. Entre ells n'hi havia de caiguts en desgràcia, abúlics, fracassats, ganduls, vells esgotats; uns, autèntics captaires, i d'altres camuflats.

A les grans ciutats, una indústria de rendiment amb beneficis nets i sense responsabilitats, doncs les desferres humanes sempre trenquen el cor. A la terrassa d'un cèntric cafè madrileny havia comptat disset en trenta-cinc minuts, i al tortell del voltant de la Cibeles, una nit gelada de gener, més d'una dotzena hi dormien; hem de suposar que es trobaven al darrer replà de la indigència i de la misèria. Les filtracions clandestines de la "picaresca" hi eren en quantitats insospitades, que donaven lloc a curioses anècdotes. En recordarem alguna: Un bon senyor, feligrès de Santa Maria del Mar, barrejada amb la xavalla, confongué una moneda d'or i, essent al seu domicili, reculà i demanà donant les senyes als altres, i obtingué l'adreça del captaire favorescut per l'error i, sense pensar-s'hi gens, anà a veure'l. Primerament tingué la sorpresa del carrer, i en vingueren d'altres, la porteria, l'escala i el pis, i la més sorprenent fou el rebedor acollidor i la presència del captaire afaitat i vestit amb bata, el qual, en escoltar el visitant, després de rebre'l amb tota cordialitat i encaixar-hi, li ensenyà la recapta i, de la barreja de monedes, sortí la peça daurada.

El cas del Sr. Abadal no deixa també d'ésser anecdotari: un matí, sortint del seu domicili, se li presentà un captaire coixejan, i el Sr. Abadal li entregà una peseta, repetint-se l'escena uns quants dies. Però un matí que plovisquejava, el Sr. Abadal portava paraigua i un paquetet a l'altra mà i passà de llarg. Quan el captaire es donà compte que havia fallat l'almoïna, l'increpà a crits: "Vaya fresco sinvergüenza, después de media hora pa localizarlo".

Hi ha també el cas poc plausible del vell captaire professional, avar i previsor, que guarda gasivament els recaptés, vivint en una indigència absoluta, menjant de caritats i de petits robatoris pels camps, morint de fred o de fam enmig d'un camí rural, i se li troba amagada una llibreta de la Caixa d'Estalvis amb ingressos fabulosos.

Entre d'altres escapatòries, pul.lulaven una munió de venedors ambulants que no us deixaven un moment. Les audicions de "cantaores", de crits estridents, trencaven la monotonia, aplegant gentades que volien aprendre la cançó del dia. Alguns portaven manubris amb el seu burret, menat per gitanos. A la Plaça Cana-

lejas, centre urbà dels millors resultats, un matí radiant s'hi empenyia una distingida i espessa multitud, obscurint la circulació. Amb temps i paciència vaig esbrinar-ne el motiu: una veu esquerdada, acompanyada de guitarreig, es planyia:

**"Olvida amigo, dirán algunos,
pero olvidarla no puede ser,
y si la mato, vivir sin ella,
vivir sin ella nunca podré".**

Altres duïen grans cartells reproduint crims o desgràcies, amb les melodies apropiades. De la quixotesca i trista pèrdua de les colònies, en treien la conclusió:

**"Si no hubieran sido descubiertas esas islas
que hoy nuestras no son,
no se hubieran muerto tantos hombres
y todos a manos de la insurrección".**

El gran almirant culpable?

A la guerra rus-japonesa li dedicaven aqueixa síntesi:

**"Batallones pelean en tierra,
las escuadras en la alta mar,
y las madres, al quedar sin hijos,
de día y de noche les queda llorar.
La Manchuria y también Port-Arthur,
es un campo de desolación,
allí corre la sangre a torrentes,
sangre del pueblo ruso y nipón;
quiera Dios venga pronto la paz,
la paz pronto, que allí morirán
muchos hombres inocentes
y los culpables se escaparán".**

Una filosofia popular sense gaires embuts.

El naufragi del Titànic, "La secuestrada de Poitiers", la guerra del Transvaal, "Robinson", "Los crímenes de la Inquisición", la guerra dels sudistes i tot el que podia despertar les fibres sentimentals dels vianants, sense mancar-hi mai "David Copperfield", "El Conde de Montecristo", "La huerta del francés" i l'enterrament de Dominguín:

**"Dominguín era madrileño
y de su familia sostén,
trabajaba siempre con empeño
para todos poder mantener.
Su muerte les causó gran tristeza
por estar en la gran juventud,
su familia quedó en la pobreza
y el gran mataor quedó en el ataúd.
Los que representaban el duelo
eran amigos de Dominguín,
Mazantini, Fuentes, Algabeño,
sus cuadrillas fueron a asistir.
Treinta y siete coronas llevaba
la carroza de Dominguín,
paseando por plazas y calles
todos saludaban a Dominguín".**

Una època i un ambient que ha passat per no tornar. El cine, la Tele, els discos, el futbol, els primers trepitjadors llunàtics, els progressos industrials i científics, idees noves, altres encara més noves inconformitats i protestes, motlles ideològics de trinca, renovacions socials i polítiques, capfiquen i porten pressa per arribar al lamentable tràfec de drogues, als hippis, a la mafia. Tot un garbell que es redressa contra tantes "injustícies organitzades legalment".

Vull intentar de reproduir estrambòtiques teories que,